CÂTEVA PROBLEME ÎN LEGĂTURĂ CU PREDAREA LIMBII ROMÂNE LA CLASA A X-A MEDIE

DE

ASAN FINUŢA

Una dintre lipsurile de care au dat dovadă Institutele de lingvistică ale Academiei R.P.R. în activitatea lor de până acum a fost totalul desinteres faţă de problemele pe care le ridică predarea limbilor în şcoli.

Critica făcută de către Partid şi de Prezidiul Academiei R.P.R. lingviştilor noştri a subliniat lipsa de legătură cu practica, slaba participare a cercetătorilor din domeniul ştiinţei limbii la revoluţia noastră culturală.

Ca urmare, Institutele de lingvistică au pornit cu hotărîre la îndepărtarea lipsurilor şi, în primul rând, la lichidarea acestei poziţii antiştiinţifice şi anti-patriotice, înţelegând că o sarcină principală a lor este să ajute Ministerul Învăţământului Public la alcătuirea programelor, manualelor şi metodicii predării limbii în învăţământul de toate gradele. Revista « Limba română » a publicat şi va continua să publice în paginile ei numeroase articole de metodică. Ea aşteaptă ca toţi profesorii să i se adreseze: cei tineri pentru a cere îndrumări, lămuriri, cei cu mai multă experienţă, pentru a-i sprijini prin popularizarea rezultatelor bune pe care le-au obţinut. Cu ocazia examenelor din iunie a. c., revista a organizat o anchetă, trimiţând o echipă formată din 20 de colaboratori ai Institutelor de lingvistică din Bucureşti şi Cluj la diferite şcoli (elementare, medii, tehnice, pedagogice şi cu predarea în limbile minorităţilor naţionale) din cele două oraşe. Rezultatele acestei anchete, concluziile care se pot trage cu privire la predarea limbilor în şcolile noastre vor fi publicate în numerele viitoare ale revistei. În articolul de faţă ne vom mărgini la câteva observaţii culese cu ocazia vizitelor făcute la examenele de limba şi literatura română la clasele a X-a ale Liceului de fete nr. 4 şi ale Liceului nr. 1 din Bucureşti.

Examenele la care am asistat s'au desfăşurat într'o atmosferă sărbătorească. Discuţia dintre profesoare şi eleve a arătat că, astăzi, examenul nu este numai

BDD-A10196 © 1953 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:53 UTC)

un control al cunoştinţelor dobândite, ci şi o ocazie de completare, de adâncire a lor. Răspunzând chestiunilor puse, cea mai mare parte a elevelor au vorbit frumos, curgător, folosind un vocabular bogat şi variat, exprimându-se corect. În general, subiectele formulate de M.I.P. pe bileţele de examen au fost bine alese şi clar formulate, însă inegale ca întindere şi importanţă. Unele subiecte, ca: « Viaţa şi opera lui Caragiale », « Viaţa şi creaţia lui Eminescu », mult prea largi, ar fi cerut foarte mult timp pentru o desvoltare serioasă; altele, ca: « Analiza concepţiei celor două fete din « Duşmancele » de Coşbuc », au fost mai puţin semnificative.

Răspunsurile au arătat că, în general, elevele ştiu să preţuiască operele clasicilor noştri, au o lectură destul de bogată şi au acumulat un bagaj bogat de material faptic (cunosc datele biografice ale scriitorilor noştri mari şi conţinutul multor opere; recită multe poezii). Însă ele nu interpretează suficient acest material, nu trag concluzii decât în mică măsură, nu integrează o operă în ansamblul creaţiei scriitorului şi nu o pot judeca din punctul de vedere al momentului în care a fost scrisă. Astfel, vorbindu-se de « 1907 » de Vlahuţă, de « Noi vrem pământ » de Coşbuc sau de « O scrisoare pierdută » de Caragiale, s'a « povestit » în mod simplist conţinutul, s'au caracterizat unele personaje, dar nu s'a făcut o analiză adâncită, nu s'a subliniat adevărata valoare a bucăţilor studiate. Credem că profesorii noştri de limbă şi literatură trebue să fie foarte atenţi pentru a nu aluneca, împreună cu elevii lor, în factologie.

În ceea ce priveşte studiul gramaticii, trebue să spunem că şcolile noastre au făcut o adevărată cotitură. Până la apariţia lucrării lui I. V. Stalin « Marxismul şi problemele lingvisticii », gramatica era complet neglijată, predarea ei limitându-se la câteva ore în primele clase. Din această cauză, unii elevi ajungeau în facultăţi, şi chiar la examenul de licenţă, fără să ştie să vorbească şi să scrie corect. In ultimii ani, această situaţie a fost în mare parte înlăturată. Ca urmare a învăţăturii lui I. V. Stalin despre importanţa limbii ca mijloc de comunicare, şcolile noastre au acordat gramaticii locul important pe care aceasta îl ocupă în studiul limbii. La clasa a X-a de care ne ocupăm, orele consacrate gramaticii au fost folosite pentru repetarea morfologiei şi aprofundarea problemelor de sintaxă. Examenele au dovedit că elevele şi-au însuşit bine morfologia, că stăpânesc destul de bine sintaxa propoziţiei, însă că nu se descurcă în analiza unei fraze, fie ea cât de simplă. Fragmente frumoase, alese cu grijă din poezia şi proza noastră artistică, au constituit textele analizate. Printr'o îmbinare justă a morfologiei cu sintaxa, s'a ajuns de cele mai multe ori, în analiza propoziţiilor, la răspunsuri complete şi exacte. (Cazuri ca acela al unei eleve care n'a ştiut să dea un exemplu de articol enclitic constituie excepţii). Trebuie relevat de asemenea faptul că aceste răspunsuri nu erau date mecanic, elevele fiind obişnuite să gândească asupra raporturilor dintre cuvintele unei propoziţii şi să pună întrebările potrivite.

BDD-A10196 © 1953 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:53 UTC)

În schimb, în analiza unor fraze, s'au făcut multe greşeli, ca următoarele. În fraza *O coajă de mălai de ieri de-o vezi la noi...* propoziţia *de-o vezi la noi* a fost trecută printre cauzale şi completive; nimeni n'a putut arăta că e condiţională. S'a spus că propoziţia *care avea obiceiul* din fraza *A fost odată un vânător care avea obiceiul* este principală, în loc de atributivă, iar *căci e jale în casa toată* din *Scoală-te măicuţă dragă, căci e jale 'n casa toată* este completivă indirectă, nu cauzală. Această deosebire dintre felul cum au fost asimilate cunoştinţele de morfologie şi sintaxă a propoziţiei şi cele de sintaxă a frazei provine din lipsa de timp pentru o pregătire serioasă a ultimei părţi a gramaticii. Orele consacrate gramaticii (una pe săptămână faţă de patru ore destinate literaturii) s'au dovedit a fi insuficiente pentru o temeinică studiere a materialului. Ministerul Învăţământului Public ar trebui să ia măsuri pentru remedierea acestei situaţii.

O serioasă lipsă în predarea limbii române în şcoală este totala neglijare a problemelor limbii literare. În biletele de examen ale celor două clase a X-a, a apărut o singură dată un subiect ca: « Contribuţia lui Odobescu la formarea limbii literare », şi atunci el a fost tratat foarte superficial, cu totul nesatisfăcător. Aici vina nu este numai a Ministerului Învăţământului Public, ci şi a Facultăţilor de filologie şi a Institutelor de lingvistică ale Academiei R.P.R., care n'au contribuit la clarificarea problemelor limbii literare şi la însuşirea de către profesori a unei metode de predare a acestor probleme. Profesorii n'au fost ajutaţi cu studii serioase despre limba clasicilor noştri, studii care ar fi trebuit să constitue pentru ei o principală sursă de informaţie.

O mare greutate în predarea literaturii române la clasa a X-a este lipsa unui manual. Manualul este îndreptarul cel mai de preţ atât al profesorului în predare, cât şi al elevului în studiul său individual. În ceea ce priveşte gramatica, manualul pentru clasele VIII—XI (Editura de Stat didactică şi pedagogică, 1952) are unele deficienţe, asupra cărora vom reveni în numărul viitor al revistei noastre.

BDD-A10196 © 1953 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:53 UTC)